

Громадська думка крізь призму історії

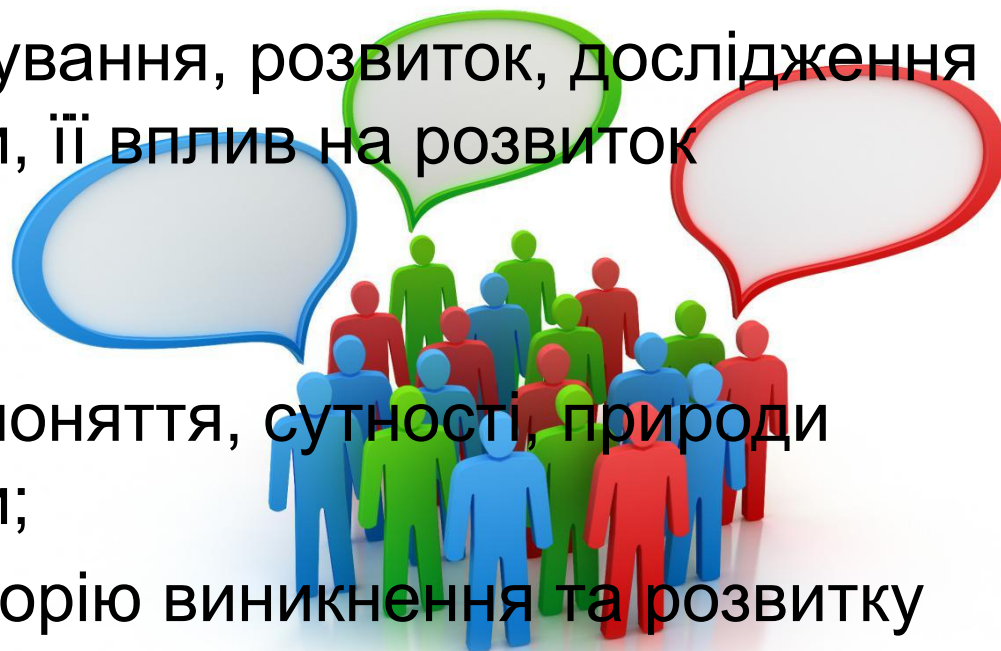
Мета: визначити зміст, природу, особливості дослідження громадської думки як феномену масового суспільства та її структури.

Об'єктом є громадська думка, її структура, вплив громадської думки на розвиток суспільства.

Предметом є формування, розвиток, дослідження громадської думки, її вплив на розвиток суспільства.

Основні задачі:

1. Визначення поняття, сутності, природи громадської думки;
2. Дослідити історію виникнення та розвитку громадської думки;

Гегель вважав, що громадська думка є всього лише «неорганічний спосіб виявлення того, чого народ хоче і що він думає», між тим як «те, що дійсно проявляє себе в державі, повинно діяти органічно, і це має місце в державі устрої».

A black and white portrait of André Malraux, a French philosopher, writer, and politician. He is shown from the chest up, wearing a dark, textured overcoat over a suit and tie. He has a serious expression and is looking slightly to the right of the camera. The background is a plain, light-colored wall.

**Не стоит ориентироваться
на общественное мнение.
Это не маяк, а блуждающие
ОГНИ.**

© Андре Моруа

Першим згадуванням поняття "громадська думка" вважають використання латинських виразів "publika opinio" і "opinio publika" у творі "Полікратик" (1159 г.) англійського схоласта Йоханнеса фон Солсбері. Цікавим тут є те, що Й. фон Солсбері є представником раннього гуманізму, читав класиків античності і від них сприйняв ідею про владу "opinio publica". Тому важко навіть прослідити, коли саме виникла як сама тема громадської думки, стосовно суспільного життя, так й саме поняття.

"Електоральні опитування населення, а відповідно вивчення громадської думки з" явилось порівняно недавно, навіть в країнах, які мають кількасотрічну історію парламентських і президентських виборів. Не випадково і те, що такі опитування і дослідження вперше почали проводити саме в США, де, з одного боку, вже більше двох століть обирають на всенародних виборах не тільки депутатів та мерів, але й Голову держави та виконавчої влади, а з іншого, в США давно сформувались інститути громадянського суспільства - партії, громадські організації, потужні ЗМІ тощо.

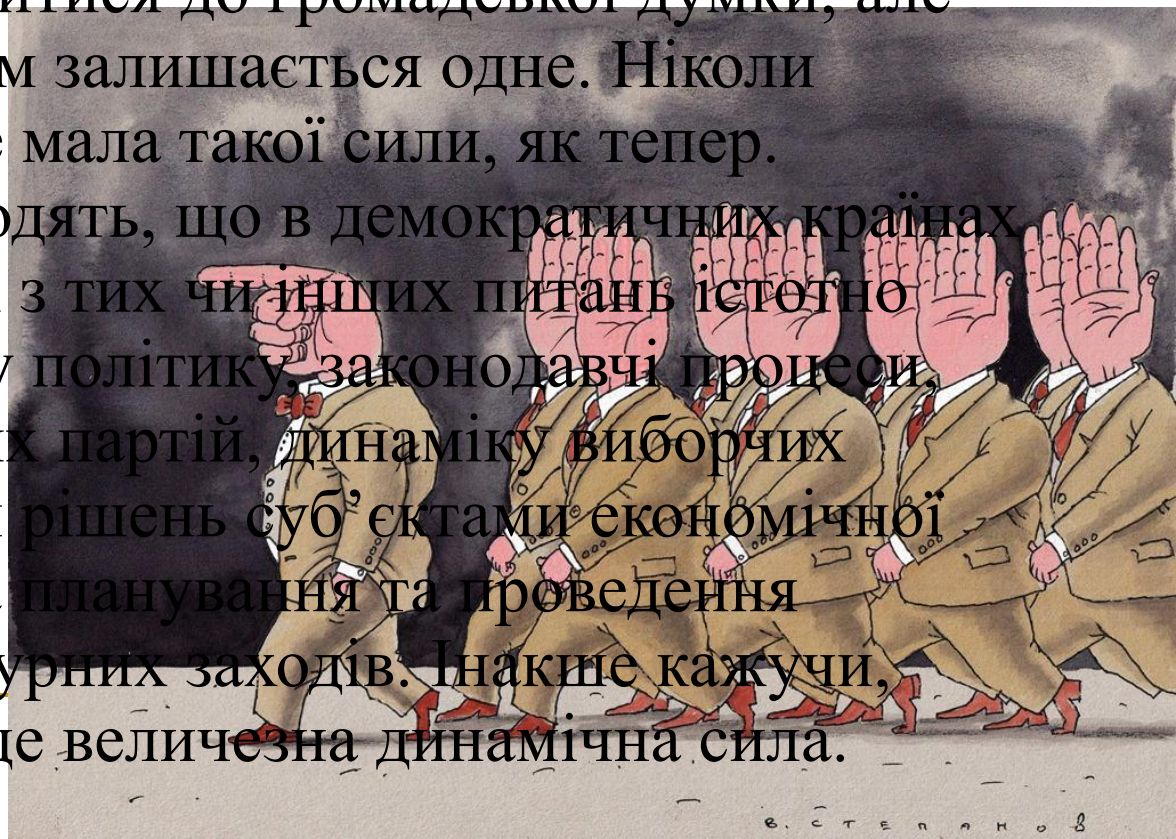
Одночасно з розвитком електоральних досліджень в США вони набували все більшого поширення і в Європі. Ще в довоєнний час у Франції та Швеції, а після другої світової війни і в інших країнах. А тому не можна погодитись з Г. Алмондом, що під впливом американців "впровадження електоральних досліджень в Європі - на початку 60-х років - почали проводити в Англії, а потім і в інших країнах Європи".

Ще до другої світової війни невдовзі після створення в США Інституту Дж. Геллапа, виникла відповідна структура по дослідженню громадської думки шляхом загальнонаціональних опитувань і у Франції - в 1938 році під керівництвом відомого соціолога Жана Стецеля був створений Французький інститут досліджень громадської думки (ФІГД). Ще в довоєнні часи були проведені перші дослідження електоральних намірів і поведінки французів.

■ Отож в 30-60-ті роки в США, а потім і в розвинутих країнах Західної Європи сформувалась мережа незалежних дослідницьких центрів електоральної поведінки і прогнозування результатів виборів, відбулась їх професіоналізація і інституалізація, розроблені теоретичні концепції, що пояснюють результати електорального вибору, методи і методики досліджень, які можуть слугувати методичною, теоретичною і методологічною базою для становлення електоральних досліджень і соціологічного забезпечення виборчих кампаній і в посттоталітарних країнах СНД та Східної Європи, що стають на шлях демократичного розвитку. Однак відмінності партійних і виборчих систем та політичної культури електорату в постсоціалістичних країнах роблять неможливим пряме "перенесення" методик і методології досліджень, розроблених в країнах Заходу, в практику соціологічного забезпечення виборчих кампаній в Україні та Росії.

«Ще в ХІХ столітті видавець американської газети «Атлантик манслі» Джеймс Ловелл зазначав: «Тиск громадської думки подібний до атмосферного. Його не бачиш, та все ж він тисне з силою шістнадцять фунтів на один квадратний дюйм». Інколи громадську думку величають «невідомим богом, перед яким згорають від люті». Як би не ставитися до громадської думки, але сьогодні безперечним залишається одне. Ніколи громадська думка не мала такої сили, як тепер.

Численні факти доводять, що в демократичних країнах думка громадськості з тих чи інших питань істотно впливає на державну політику, законодавчі процеси, поведінку політичних партій, динаміку виборчих кампаній, прийняття рішень суб'єктами економічної діяльності, навіть на планування та проведення різноманітних культурних заходів. Інакше кажучи, громадська думка - це величезна динамічна сила.

В узагальненому вигляді поняття громадська думка означає сукупність поглядів індивідів стосовно певної проблеми. Едуард Бернайз називав громадську думку "поняттям, що описує ледь помітну, рухливу та нестійку сукупність індивідуальних суджень". Професор Прінстонського університету Харвуд Чайлдз, проаналізувавши близько 40 відомих визначень громадської думки, найбільш вдалим вважає те з них, яке зробив Герман-Бойл; "Громадська думка - це не назва чогось одного, а класифікація певної кількості чогось".

- громадська думка - сукупність думок індивідів щодо спільної проблеми, яка зачіпає інтереси якоїсь групи людей. Інакше кажучи, громадська думка репрезентує собою своєрідний консенсус. Сам цей консенсус бере початок від збіжних установок людей щодо цієї проблеми.

За визначенням короткого соціологічного словника „Громадська думка” є особливою соціокультурною складовою духовного життя людей, що відображає велике розмаїття і водночас цілісність суспільної свідомості, її спрямованість на буденність через оціночне ставлення людей до дійсності”.

ОБЩЕСТВЕННОЕ МНЕНИЕ

это совокупность представлений, оценок и суждений, разделяемых большинством населения.

Общественное мнение
— заведомо ложное мнение,
так как большинство людей
полные идиоты

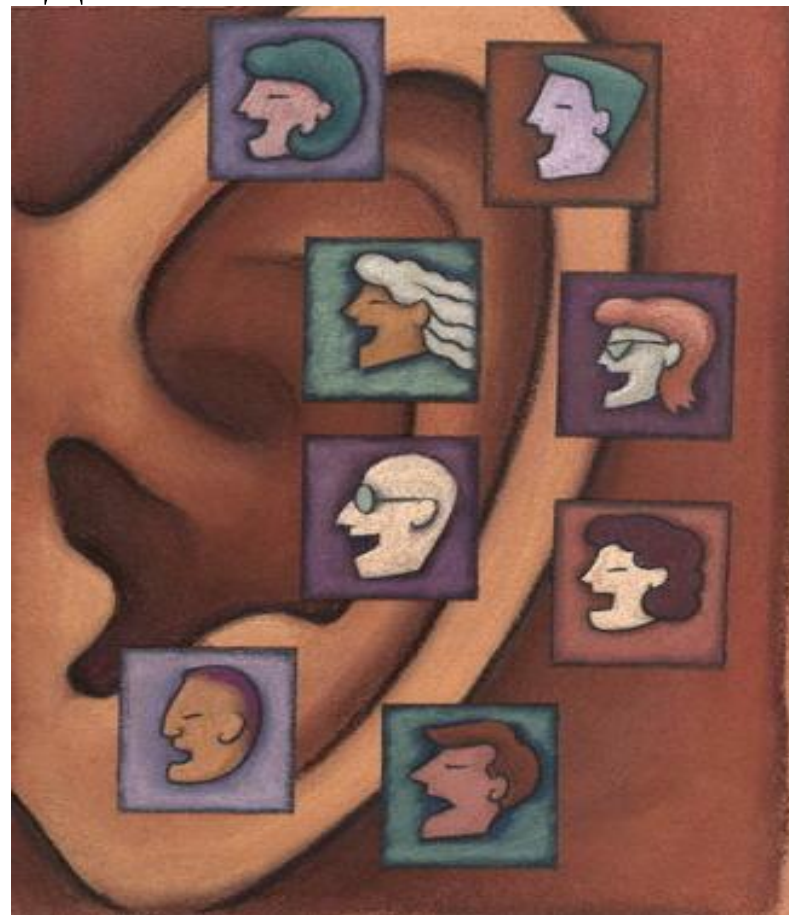
Эдгар Аллан По

“Общественное мнение
для правительства - это все равно,
что топографическая карта
для командования армии
в период военных действий”.

Граф А.Х. Бенкендорф,
Глава III отделения
Тайной полиции

- З погляду характеру подібної взаємодії виділяються три основні, ключові функції громадської думки і життєдіяльності суспільства:
  - - інформаційна;
  - - регулятивна;
  - - управлінська.

Отже, в процесі формування громадської думки виділяються визначені взаємозв'язки між його носіями. Інтереси суспільства в цілому можуть не співпадати з інтересами окремих соціальних груп і навіть верств населення. Тому у окремих осіб, колективів, груп населення не завжди формується правильна громадська думка, тобто яка відображала б думку більшості соціальних груп населення. Процес формування громадської думки багатовимірний Він заснований на специфічних інтересах і на відмінностях в знаннях, культурі, інформованості людей. Формування здійснюється шляхом обміну думками в ході бесід, консультативних зустрічей, дискусій, суперечок.

